

ребенка к новым условиям. Система работы педагогического коллектива учреждения начинается с сотрудничества с родителями: предоставление им достаточной информации о правилах функционирования УДО и ожидаемых проявлениях в здоровье и поведении ребенка. В данной статье предложен тематический план занятий, призванных облегчить адаптацию детей раннего возраста к условиям учреждения дошкольного образования, где указано задачи каждого занятия и конкретные виды деятельности для их выполнения.

Ключевые слова: дети раннего возраста, адаптация, учреждения дошкольного образования, формы сотрудничества с родителями, занятия в группах раннего возраста.

Havrylo O. I. System of work on successful adaptation of early age children in preschool educational institution.

The purpose of the article is to choose effective forms and means of the teaching staff's work for the successful adaptation of early age children to the preschool educational institution. Adaptation as a psychological and pedagogical problem is the focus of many researchers. It is defined as: physiological adaptation of organ systems to new conditions; restructuring of mental processes; organization of social interaction with other group members. Early age children at the beginning of their stay in a preschool institution need all these changes. Absence of close people, new social and subject environment, teacher's requirements to behavior, a regime of hygienic procedures and classes causes a number of physiological, mental and behavioral reactions of children. However, this process can be made much softer and more effective by putting into practice the system of interaction of all participants (pedagogical staff, children and their parents and other relatives). This interaction involves a variety of organizational forms and tools.

The system of adaptation has three stages, including the preparation of both children and parents to attend kindergarten and post-adaptation period, during which the results of the child's habituation to new conditions are summed up. The system of work of the pedagogical staff of the institution begins with cooperation with parents: providing them with sufficient information about the rules of function of the institution, the expected manifestations of the child's health and behavior. The forms providing to the above mentioned are: consultations (individual and group ones); parent meeting; reference literature library; Open Day and Family Day; questionnaires; joint projects. To create a comfortable environment for newcomer, need to use interesting forms and means (joint projects with parents, games, special classes, stands, holidays, etc.). It is recommended to use games, nursery rhymes, poems and stories during the day. This article proposes a thematic plan of classes designed to facilitate the adaptation of early age children to the conditions of preschool education.

Key words: early age children, adaptation, preschool institutions, forms of cooperation with parents, classes in early age groups.

УДК: 378.147.091.33-027.22:5:005.336.2

DOI 10.5281/zenodo.4450869

С. М. Гребінь

ORCID ID 0000-0002-1121-9660

Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

**ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ
В ЗМІСТІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН
ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЇХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ**

У статті розглянуто актуальність практико-орієнтованого навчання в період реформування освіти. Мета статті – розкрити значення використання практико-орієнтованих завдань в змісті природничих дисциплін для реалізації їх компетентнісного потенціалу як засіб підвищення якості природничої освіти в контексті реформування Нової української школи.

В умовах світової інтеграції освіта в державі має забезпечити здатність до практичного застосування надбаних компетентностей. Для виконання цього завдання доцільним є впровадження практико-орієнтованого підходу, який вважається основним засобом реалізації компетентнісного потенціалу природничих дисциплін. Категорія «практико-орієнтований підхід» у навчанні розглядається як орієнтація навчального процесу на кінцевий результат, продукт навчання. Сутність цього підходу полягає у перенесенні акцентів на практику, розумне поєднання фундаментальної освіти та практичної діяльності. Практико-орієнтований підхід реалізується за допомогою створення певного середовища та використання практико-орієнтованих завдань. Результатом індивідуальної або колективної діяльності є створення практико-орієнтованих проєктів. Велику кількість практико-орієнтованих завдань можна знайти у змісті матеріалів Міжнародного природничого інтерактивного конкурсу «Колосок» та природознавчої гри «Геліантус», що сприяє посиленню компетентнісного потенціалу природничих дисциплін.

Використання практико-орієнтованих завдань є засобом підвищення якості природничої освіти в контексті реформування Нової української школи та набуває своєї актуальності під впливом світових інтеграційних процесів.

У подальших наукових дослідженнях доцільним вважаємо розгляд умов для застосування різних типів практико-орієнтованих завдань в контексті перепідготовки вчителів природничих дисциплін загальноосвітньої школи.

Ключові слова: практико-орієнтоване навчання, практико-орієнтовані завдання, компетентнісний потенціал, компетентності, практика, кінцевий продукт, проєкт, природничі дисципліни.

Постановка проблеми. Світові глобальні процеси сприяють трансформаційним змінам у суспільстві та впливають на всі сфери життєдіяльності людства, у тому числі, і сферу освіти. Магапроцес глобалізації є різнобічним, зачіпає всі ланки світобудови, акумулює протилежні вектори, створює простір для конфліктності соціальної реальності та діє подвійно. Подвійність цього процесу проявляється в наступному: з одного боку, зміни в освіті відбуваються завдяки поштовху глобалізаційних перетворень, а з другого, навпаки, трансформація та розвиток освіти сприяє руху наукового прогресу, що є стрижнем глобалізації.

Відповідь на виклики, які отримує освітній простір під впливом глобалізаційних процесів, повинна надходити швидко та комплексно. На жаль, сьогодні виявляє значне відставання розвитку освіти від потреб ринку праці, що може створити негативні наслідки для майбутнього покоління: безробіття, незатребуваність на ринку праці тощо. Однією із відповідей на виклики сучасних реалій в освітньому секторі стала модернізація змісту освіти, освітньої стратегії держави. Реформування Нової української школи є своєчасною спробою подолання бар'єрів між викликами сьогодні та розвитком освітнього простору.

Не залишається осторонь загальних тенденцій та процесів розвитку освітнього простору і природнича освіта, чим і обумовлена актуальність цього питання. Проблема покращення якості природничої освіти в контексті сучасних трансформацій в суспільстві є одним з найважливіших та невідкладних питань, що потребують переосмислення.

Аналіз актуальних досліджень. Тематика покращення природничої освіти є предметом наукових досліджень багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, проте теоретичні, технологічні та методологічні аспекти цього питання мало вивчені, обґрунтовані та структуровані, а саме воно залишається досі недостатньо дослідженим. Проблемами розвитку природничої освіти в Україні займаються такі дослідники: Л. Васильченко, Т. Засєкіна, Д. Біда, М. Завгородній, Л. Омелянчик, А. Павленко, В. Перетятко, А. Покришень, Д. Фролов та інші. Проблеми інтегративного підходу в шкільній природничій освіті розкриває Т. Засєкіна, питання STEM-освіти як умови підвищення якості сучасної природничої освіти досліджує Л. Васильченко, дистанційною природничою освітою та інформаційно-комунікаційними технологіями у природничій

сфері займається Д. Фролов. Над питаннями популяризації природничих знань та формуванням готовності вчителів природничих дисциплін до організації навчально-пізнавальної діяльності в загальноосвітній школі працює Д. Біда.

Метою статті є розгляд сутності практико-орієнтованого навчання як засобу підвищення якості природничої освіти в контексті реформування Нової української школи та використання практико-орієнтованих завдань в змісті природничих дисциплін для реалізації їх компетентнісного потенціалу.

Виклад основного матеріалу. В період трансформаційних змін в українському суспільстві перед освітою постали нові вектори розвитку. Концепція Нової української школи основною метою реформування освіти називає конкурентоздатність української молоді на європейському ринку та ставить завдання формування ключових компетентностей, які допоможуть нашим дітям розвиватися, знайти своє місце, свою нішу на міжнародному ринку праці, реалізувати себе як особистість, мати активну громадянську позицію та здатні забезпечити життєвий успіх протягом усього життя [6, с. 10].

Розкриємо детальніше поняття «компетенція», «компетентний», «компетентність» та «компетентнісний потенціал». В Академічному тлумачному словнику української мови поняття «компетенція» визначено як «добра обізнаність із чим-небудь» [8, с. 250], а поняття «компетентний» – це «який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий» [8, с. 250]. За Концепцією Нової української школи «компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [6, с. 10]. Під поняттям «компетентнісний потенціал» будемо розуміти дидактичні аспекти змісту курсу дисципліни, які спрямовано на формування ключових компетентностей як прогнозованого навчального результату.

Серед компетентностей, запропонованих Новою українською школою, наряду з мовними, математичною, інформаційно-цифровою, соціальною, громадянською, умінням вчитися впродовж життя, ініціативністю, підприємливістю, обізнаністю та самовираженням у сфері культури особливе місце займають і ті, що стосуються обізнаності в природничих науках і технологіях, екологічної грамотності та здорового способу життя [1, с. 6, 15, 16–17; 6, с. 11–12].

За новою освітньою стратегією держави формування ключових компетентностей передбачено розпочинати з молодшого шкільного віку (з 1-го класу), коли навчальна діяльність дитини стає провідною. Важко також визначити першочерговість, яка з компетентностей є найважливішою, а яку можна відсунути на друге місце. Оволодіння всіма цими компетентностями в однаковій мірі важливе та допоможе майбутнім дорослим українцям зайняти своє місце в соціумі. Компетентнісний підхід до навчання почав впроваджуватися в систему освіти (з 1-их класів) з 1 вересня 2018 року. У 2022 році діти, які почали своє навчання у Новій українській школі, перейдуть до 5-го класу, до наступної освітньої ланки. Отже, задля підвищення якості освіти цієї ланки та компетентнісного потенціалу природничих дисциплін необхідно переосмислити всі дидактичні аспекти їх змісту – технології, методи, прийоми, форми навчання тощо. У зв'язку з цим хочеться звернути особливу увагу на доцільність впровадження практико-орієнтованого підходу у викладанні природничих дисциплін в загальноосвітній школі.

В педагогічних літературних джерелах практико-орієнтований підхід дослідники розглядають як спосіб викладання і навчання в поєднанні з практичною діяльністю з метою орієнтації навчального процесу на кінцевий продукт навчання – формування і розвиток компетентностей [7]. Отже, категорія «практико-орієнтований підхід» у навчанні – це засіб орієнтації навчального процесу на кінцевий результат, продукт навчання – конкретизовані види дій, які учні засвоїли під час роботи з теоретичною інформацією. Це дозволяє моделювати предметний зміст діяльності та забезпечувати умови трансформації навчальної діяльності у досвідно-практичну. Сутність цього підходу полягає у перенесенні акцентів на практику, розумне поєднанні фундаментальної освіти та практики. Впровадження

практико-орієнтованого підходу передбачає створення викладачами середовища, в якому учні мають можливість виявити і реалізувати свій інтерес до пізнання, зробити його усвідомленою потребою в саморозвитку та соціальній адаптації. Прагнення знайти розумний баланс між академічною і прагматичною складовими у навчанні може реалізовуватися у залученні учнів до створення практико-орієнтованих проєктів, котрі є результатом індивідуальної або колективної діяльності за чітко визначеними правилами [7]. Як варіант, організація такого виду роботи може проходити за наступним сценарієм: створення команд, які реалізують свої ідеї на практиці у вигляді проєктів, відображають або документують власну діяльність у формі звітів або інших продуктів, дохідливо та артистично презентують створені та реалізовані проєкти членам журі (до якого можуть бути залучені вчитель та представники від команд).

За результатами наукового пошуку різних дослідників встановлено, що вказаний підхід реалізується за допомогою спеціальних технологій, до яких відносять такі: інтерактивні технології, кейс-технологію, технології проблемного навчання, технологію проєктного навчання, технологію портфоліо, технологію майстер-класу, мозковий штурм, групові дискусії, ділові й рольові ігри, соціально-психологічні тренінги, аналіз конкретних ситуацій тощо [3, с. 36]. «Основним засобом реалізації практико-орієнтованого підходу є практико-орієнтовані завдання, а неодмінною умовою їх застосування – розробка коректних умов цих завдань» [5, с. 165]. Практико-орієнтований зміст завдань природничого змісту дає можливість наблизити навчання до конкретних ситуацій діяльності, що робить учнів більш зацікавленими у ньому та сприяє підвищенню якості освіти.

Сприяють посиленню компетентнісного потенціалу природничих дисциплін й інтерактивні конкурси та природознавчі ігри, такі як: «Колосок», «Геліантус» тощо. Розглянемо детальніше зміст та деякі завдання Міжнародного інтерактивного учнівського природничого конкурсу «Колосок», метою якого є «популяризація та пропедевтика природничих наук серед учнів, поширення та впровадження національних освітніх технологій за кордоном, аналіз та запровадження сучасних прогресивних освітніх зарубіжних технологій в Україні» [2]. Конкурсні завдання формуються для учнів п'яти категорій: 1 – 2; 3 – 4; 5 – 6; 7 – 8; 9 – 11 класи з природничих дисциплін [2]. Наведемо деякі приклади завдань для молодших школярів, які було надруковано у складі конкурсних питань «Колоска» (осінній «Колосок», 2018 р.) та які мають практико-орієнтовану направленість: Завдання-1 (з розділу «Лабораторія колоска») – *«Шишки – провісники погоди»*: «Створи свій прилад для прогнозу погоди. *Тобі знадобиться*: соснова шишка, тонка гілочка (або сірник), пластикова пляшка, пластилін, аркуш картону, ножиці, фломастери, скотч. *Що потрібно робити?* 1. Помий і добре просуши шишку на батареї, щоб вона повністю розкрилася. До однієї з верхніх лусочок приклей тонку гілочку – це буде стрілка приладу. 2. Обережно відріж нижню частину пластикової пляшки заввишки 3 – 4 см. 3. Прикріпи шишку до дна пластикової підставки за допомогою шматочка пластиліну. 4. Виріж із картону квадрат 7х7 см. Приклей його до стінки підставки скотчем так, щоб він був розташований паралельно до стрілки. 5. Познач на картонці положення стрілки і намалюй сонечко. 6. Вистав прилад за вікно чи на балкон і спостерігай. Напередодні дощу лусочки шишки почнуть закриватися. Коли шишка повністю закритється, познач це положення стрілки на картонці і намалюй хмарку з дощем. Шкала приладу готова. 7. Тепер ти зможеш дізнатися про зміну погоди. Якщо очікується суха погода, лусочки розкриватимуться, і стрілка буде рухатися до сонечка, а якщо дощ – до хмарки. 8. Також шишки – чудовий матеріал до творчості. З них можна зробити багато цікавих виробів: фігурки тварин, квіткові композиції, декоративні ялинки, різдвяні віночки, святкові гірлянди і все, на що вистачить твоєї фантазії» [4]. В процесі виконання даного завдання учні набувають найголовніші цінності – отримують досвід діяльності, що створює відповідний рівень їх компетентності. Виконання цього завдання повинно реалізовуватись поетапно, що забезпечить осмисленість дій під час його виконання.

Розглянемо інші практико-орієнтовані завдання, які передбачають проведення практичних досліджень пошукового характеру: Завдання-2 – *«Про метали*. Зернята

готувалися до конкурсу «Колосок» та пригадували властивості металів: 1. Усі метали тверді і пластичні. 2. Метали мають характерний блиск. 3. Усі метали – провідники струму. 4. Магніт притягує всі метали. 5. Більшість металів тоне у воді. Питання: Скільки серед цих тверджень – правильні?» [4]. Зацікавлюють дітей та спонукають до пошукової діяльності й завдання наступного характеру: Завдання-3 – «Крихітка. На вологих вапнякових скелях в альпійському поясі Карпат росте найменше дерево України заввишки всього 10 – 20 см. Це – верба... (а – вушката; б – попеляста; в – козяча, г – гостролиста; д – туполиста)» [4]. Щоб знайти правильну відповідь, необхідно переглянути рослини Карпат, знайти їх опис, що є цікавим, спонукає дітей до практичної пошукової діяльності та формує відповідний рівень їх компетентності.

Наведемо приклад ще одного завдання з переліку конкурсних для молодших школярів: Завдання-4 – «Особлива. До чудесної сімки належать метали: золото, срібло, ртуть, залізо, олово, свинець і мідь. Навіть якщо ти побачиш їх уперше, то відразу впізнаєш ртуть. Як? (а – за запахом; б – вона буде у закритій посудині; в – за кольором; г – за допомогою магніту; д – вона буде у злитку)» [4]. Для розв'язання цього завдання учням необхідно знати властивості металів, а саме: рідкого металу ртуті. Для тих, хто не бачив його, необхідно прикласти зусилля та поцікавитись, зайнятись пошуком необхідної інформації. Отже, практико-орієнтовані завдання в змісті конкурсних завдань «Колоска» знайомлять підрастаюче покоління з природознавством, яке є невід'ємним елементом єдиної культури, допомагають формуванню цілісних уявлень про наукову картину світу, розвивають мотивацію до вивчення природознавчих дисциплін, спонукають учнів працювати з науково-популярними виданнями, поглиблюють природничі знання, формують читачькі компетентності, розвивають дослідницькі та творчі вміння.

Зазначимо, що застосування практико-орієнтованих завдань не виключає традиційних елементів навчання, а, навпаки, відбувається у поєднанні з ними на основі реалізації деяких принципів, серед яких: «побудова цілісного освітнього середовища у трьох вимірах – навчальному, освітньо-рефлексивному і соціально-практичному...» [5, с. 165].

Важливо підкреслити і зміну ролі вчителя в процесі практико-орієнтованого підходу: за рахунок зменшення часу на репродуктивну діяльність педагог скеровує дії учнів на інтелектуальний та фаховий розвиток, з транслятора знань перетворюється на менеджера, організатора та консультанта різних видів діяльності учнів, стає «провідником» у формуванні певних компетентностей.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. В умовах світової інтеграції розвиток освіти в державі має забезпечити здатність до практичного застосування надбаних компетентностей. Для виконання цього завдання доцільним є впровадження практико-орієнтованого підходу, який вважається найефективнішим та основним засобом реалізації компетентнісного потенціалу природничих дисциплін. Впровадження цього підходу відбувається шляхом створення певного середовища та використання практико-орієнтованих завдань, які направлені на кінцевий продукт – конкретизовані види дій, засвоєні у вигляді досвіду під час роботи з певною інформацією. Отже, використання практико-орієнтованих завдань у навчанні є засобом підвищення якості природничої освіти в контексті реформування Нової української школи та набуває своєї актуальності в період реформування освіти, викликаний впливом світових глобалізаційних мегапроцесів.

У подальших наукових дослідженнях доцільним буде розгляд умов створення певного середовища для застосування різних типів практико-орієнтованих завдань в контексті перепідготовки педагогічних фахівців загальноосвітньої школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібік, Н. М. (2018). Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД.
2. Вікіпедія. Колосок (конкурс). Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%BA_\(%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%BA_(%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81)).

3. Грицай, Н. Б. (2015). Практико-орієнтовані технології методичної підготовки майбутніх учителів біології. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 10 (54), 33-40.
4. Колосок. Міжнародний природничий інтерактивний конкурс. Режим доступу: <http://kolosok.org.ua/>.
5. Майковська, В. І. (2016). Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 50-51, 161-167.
6. Міністерство освіти і науки України. Концепція Нової української школи. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
7. Образцов, П. И., Ахулкова, А. И., Черниченко, О. Ф. (2003). Проектирование и конструирование профессионально-ориентированной технологии обучения: учебно-методическое пособие. Орёл: ОГУ.
8. Словник української мови: в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970-1980), том 4, 250. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Гребинь С. Н. Использование практико-ориентированных заданий в содержании естественных дисциплин для реализации их компетентностного потенциала.

В статье рассматривается актуальность практико-ориентированного обучения в период реформирования образования. Цель статьи – раскрыть значение использования практико-ориентированных заданий в содержании естественных дисциплин для реализации их компетентностного потенциала.

В условиях мировой интеграции образование в государстве должно обеспечить способность к практическому применению приобретенных компетентностей. Для выполнения этой задачи целесообразно внедрение практико-ориентированного подхода, который считается основным средством реализации компетентностного потенциала естественных дисциплин. Суть этого подхода заключается в переносе акцентов на практику, разумное сочетание фундаментального образования и практической деятельности. Практико-ориентированный подход реализуется посредством использования практико-ориентированных заданий. Результатом индивидуальной или коллективной деятельности является создание практико-ориентированных проектов. Этой работе помогут материалы Международного естественного интерактивного конкурса «Колосок» и игры «Гелиантус», что способствует усилению компетентностного потенциала естественных дисциплин.

В дальнейших научных исследованиях планируем рассмотрение условий для применения различных типов практико-ориентированных заданий в контексте переподготовки учителей естественных дисциплин общеобразовательной школы.

Ключевые слова: *практико-ориентированное обучение, практико-ориентированные задания, компетентностный потенциал, компетентности, практика, конечный продукт, проект, естественные дисциплины.*

Grebin S. M. Harnessing of practice-oriented tasks in the content of natural disciplines for the realization of their competence potential.

The article examines the relevance of practice-oriented education during the period of education reform. The purpose of the article is to reveal the meaning of the use of practice-oriented tasks in the content of natural disciplines. Realization of their competence potential is a means of improving the quality of natural science education in the context of reforming the New Ukrainian School. In the context of global integration, education in the state should ensure the ability of practically apply of the acquired competencies. To accomplish this task, it is advisable to introduce a practice-oriented approach, which is the main means of realizing the competence potential of natural disciplines. The category "practice-oriented approach" in teaching is as the

orientation of the educational process to the final product of education. A practice-oriented approach going through the creation of a specific environment and the use of practice-oriented tasks. The result of individual or collective activities is the creation of practice-oriented projects. Many of practice-oriented tasks is in the content of the materials of the International Natural Interactive Contest "Spikelet" and the natural science game "Gelianthus", which helps to strengthen the competence potential of natural disciplines. The use of practice-oriented tasks is a means of improving the quality of natural science education in the context of reforming the New Ukrainian School. In further scientific research, we consider it expedient to consider the conditions for the use of various types of practice-oriented tasks in the context of retraining teachers of natural disciplines in a school.

Key words: practice-oriented learning, practice-oriented tasks, competence potential, competencies, practice, final product, project, natural disciplines.

УДК [617.7 : 004-057.87] : 616-084

DOI 10.5281/zenodo.4450203

О. В. Клепець

ORCID ID 0000-0001-6398-9459

Р. О. Ковалевський

Українська медична
стоматологічна академія

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТА ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОГО ЗОРОВОГО СИНДРОМУ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Суттєвими факторами впливу на зір сучасних підлітків є персональні комп'ютери та мобільні гаджети – планшети, смартфони та електронні книги. Внаслідок тривалого використання комп'ютера або гаджета у користувачів розвивається комп'ютерний зоровий синдром (КЗС) – комплекс зорових (складність фокусування погляду, двоїння зображення, «мурашки» і потемніння в очах, затуманення зору) та очних (напруженість і втома, свербіж і почервоніння, сухість і пекучість, набряки повік) симптомів.

Стаття висвітлює результати дослідження, проведеного протягом I семестру 2017–2018 н.р. серед учнів 10–11 класів ЗОШ №19 м. Полтави з метою вивчення передумов розвитку КЗС у старшокласників та пошуку заходів його профілактики. Першим етапом роботи стало стартове анкетування «Ризики для нашого зору», яке передбачало виявлення провідного електронного пристрою, що створює напругу на зір учня, тривалості його використання протягом доби, а також діагностику симптомів КЗС у досліджуваних. Другим етапом дослідження стала апробація системи профілактичних інформаційно-просвітницьких заходів для протидії КЗС та поліпшення зору старшокласників упродовж Місячника турботи про зір. Третім етапом роботи стало фінальне анкетування «Шлях до здорового зору», результати якого обрані в якості критерію ефективності апробованих профілактичних заходів КЗС.

Результати первинного анкетування показали, що передумовами розвитку КЗС у досліджуваних є нехтування візуальними параметрами дисплеїв у сполученні зі світловим кліматом у робочому приміщенні, недостатньо ергономічні параметри робочого місця, недотримання режиму праці й відпочинку, схильність до тих типів дисплеїв та видів робіт за електронним пристроєм, що супроводжуються перенапруженням зорового аналізатора.

За сукупністю отриманих результатів, встановлених за допомогою повторного анкетування, можна судити про достатню ефективність проведених заходів профілактики та рекомендувати їх до широкого впровадження, хоча, як показує практика, усунення зорових симптомів КЗС є більш проблематичним порівняно із очними.